

Warszawa, dn. 14.11.2024 r.

Stanowisko

Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk na temat wybranych zapisów obecnych w projekcie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zespołów ekspertów do spraw włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji

w związku z opublikowaniem przez Ministerstwo Edukacji Narodowej projektu Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zespołów ekspertów do spraw włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji – tekst projektu z dnia 29.07.2024 r. i z datą ostatniej modyfikacji z dnia 12.08.2024 r. (zapisy którego mają wejść w życie od 1 stycznia 2025 r.) Członkowie oraz Członkinie Komitetu Nauk Pedagogicznych i Jego Sekcja Pedagogiki Specjalnej pragną wyrazić kilka wątpliwości dotyczących danego projektu, szczególnie w polu kwalifikacji nauczycieli oraz edukacji na poziomie wyższym. Poniżej w punktach przedstawiamy nasze wątpliwości:

1. Kto konkretnie będzie powoływał ekspertów wchodzących w skład komisji eksperckich oraz wyznaczał przewodniczącego zespołów opracowujących ekspertyzy dotyczące włączenia nowej kwalifikacji rynkowej lub sektorowej do Polskiej Ramy Kwalifikacji. Co prawda §2.1. Stanowi: Minister właściwy, o którym mowa w art. 2 pkt. 14 ustawy (chodzi o ustawę ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, Dz. U. z 2020 r. poz. 226 oraz z 2023 r. poz. 2005) wyznacza przewodniczącego zespołu ekspertów spośród członków tego zespołu, z wyłączeniem pracowników urzędu obsługującego tego ministra. Interesuje nas też to, jakie są/będą kryteria wyboru ekspertów, przewodniczącego zespołu oraz zakres ich obowiązków, jak również odpowiedzialności za wykonane ekspertyzy. Tu nadmienimy, że wskazywany w § art.2 pkt. 14 Ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2020 r. poz. 226 oraz z 2023 r. poz. 2005) stanowi (cytuujemy): „Art. 2.: Użyte w ustawie określenia oznaczają:”, pkt. 14: „minister właściwy – ministra określonego w przepisach ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U. z 2015 r. poz. 812, z późn. zm.” (zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 1255, 1269, 1960 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 34).

2. Doskonale rozumiemy, że Polską Ramą Kwalifikacji (PRK) zajmuje się Instytut Badań Edukacyjnych, jednostka podległa Ministrowi Edukacji Narodowej, jednak w naszej opinii również Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, w porozumieniu z Ministrem Edukacji Narodowej, powinien wydać stosowne rozporządzenie dotyczące zespołu ekspertów regulujące całokształt funkcjonowania oraz pracę takich zespołów w kwestiach dotyczących kształcenia na poziomie wyższym, w szczególności

opracowywania i uznawalności nowych kwalifikacji w oparciu o efekty uczenia się na studiach podyplomowych.

3. Wiele naszych wątpliwości oraz poważne zaniepokojenie wywołują zapisy dotyczące studiów podyplomowych, zawarte między innymi w:

3.1. art. §4. pkt. 1: W ramach porównania efektów uczenia się wymaganych dla danej kwalifikacji wolnorynkowej lub kwalifikacji sektorowej z charakterystykami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji zespół ekspertów dokonuje analizy stopnia złożoności i zaawansowania poszczególnych efektów uczenia się wymaganych dla danej kwalifikacji wolnorynkowej lub kwalifikacji sektorowej, które odnosi do najlepiej odpowiadających tym efektom uczenia się, a szczególnie podpunkt: 1) składników opisu poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji 1–8 typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 4 ustawy;

3.2. art. §4. pkt. 3: W razie powstania wątpliwości dotyczących przypisania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do danej kwalifikacji wolnorynkowej lub kwalifikacji sektorowej, podczas dokonywania analizy, o której mowa w ust. 1, zespół ekspertów bierze pod uwagę w szczególności wyodrębnione zestawy efektów uczenia się lub poszczególne efekty uczenia się pogrupowane w zestawach efektów uczenia się uznane przez zespół ekspertów za najistotniejsze dla właściwej realizacji działań lub zadań, które potrafi wykonywać osoba posiadająca daną kwalifikację wolnorynkową lub kwalifikację sektorową;

3.3. art. §4.pkt. 4, podpunkt 4): Przepisy ust. 1, ust. 2 pkt. 2 i ust. 3 stosuje się odpowiednio w przypadku: kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych, o których mowa w art.160 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, z tymże analiza, o której mowa w ust. 1, dotyczy efektów uczenia się, które zespół ekspertów, o którym mowa w art. 21 ust. 6 ustawy, odnosi do najlepiej odpowiadających tym efektom uczenia się:

a) składników opisu poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji 6–8 drugiego stopnia typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach systemu szkolnictwa wyższego i nauki po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy, oraz

b) składników opisu poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji 1–8 drugiego stopnia typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 4 ustawy.

4. Obawy nasze są potęgowane zapisami art. §5. 1.: Wyniki analizy, o której mowa w § 4 ust. 1, wraz z propozycją przypisania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji odpowiednio do kwalifikacji wolnorynkowej, kwalifikacji sektorowej lub kwalifikacji nadawanej po ukończeniu studiów podyplomowych, o których mowa w art. 160 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, zespół ekspertów opracowuje w formie tabeli zgodności, w tym obecnymi w pkt. 3: W przypadku kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych, o których mowa w art. 160 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, tabela zgodności, o której mowa w ust. 1, zawiera opisy poszczególnych efektów uczenia się pogrupowanych w zestawach efektów uczenia się z przyporządkowanymi do tych efektów uczenia się kodami najlepiej odpowiadających tym efektom:

1) składników opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji 6–8 drugiego stopnia typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach systemu szkolnictwa wyższego i nauki po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy, oraz

2) składników opisu poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji 1–8 drugiego stopnia typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 4 ustawy, oraz

3) składników opisu poziomów Sektorowej Ramy Kwalifikacji włączonej do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 5 ustawy, jeżeli ustanowiono Sektorowe Ramy Kwalifikacji w danym sektorze lub branży.

5. Ponadto treścią: §6. 1.: Na podstawie tabeli zgodności, o której mowa w § 5 ust. 1, zespół ekspertów sporządza projekt rekomendacji dotyczącej przypisania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji odpowiednio do danej kwalifikacji wolnorynkowej, kwalifikacji sektorowej lub kwalifikacji nadawanej po ukończeniu studiów podyplomowych, o których mowa w art. 160 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, oraz omawia stanowiska ekspertów odmienne od projektu rekomendacji oraz § 7.3.: W przypadku kwalifikacji, o których mowa w § 4 ust. 4 pkt. 4, uczelnie, instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk i instytuty badawcze zapewniają obsługę administracyjno-biurową zespołu ekspertów, o którym mowa w art. 21 ust. 6 ustawy, i gromadzą dokumentację prac tego zespołu ekspertów dotyczącą przygotowania rekomendacji dotyczącej przypisania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji nadawanej po ukończeniu studiów podyplomowych, o których mowa w art. 160 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Przepisy ust. 2 pkt. 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

6. Czy przywołane zapisy oznaczają, że na podstawie skumulowania efektów kształcenia pochodzących z różnych form kształcenia podyplomowego (a jak wiemy kształcenie podyplomowe realizują różne jednostki i instytucje, które posiadają wymaganą zgodę na ich prowadzenie i czynią to często na niski poziomie, z niewiadomą kadrą, w formie on-line, np. Centra Kształcenia Podyplomowego rozsiane po całym kraju) można będzie wprowadzić nową kwalifikację, oczywiście w oparciu o sporządzoną przez zespół ekspercki tabelę wymaganych efektów kształcenia, które w naszej ocenie są niezwykle trudne do rzeczywistej weryfikacji, i nadać osobom spełniającym te wymogi/efekty nową specjalizację wprowadzoną do PRK? Np. czy zamiast potrzeby ukończenia studiów podyplomowych z zakresu logopedii na uczelni wyższej trwających 2 lata, będzie można, mając na względzie wpisane przez zespół ekspercki efekty kształcenia z różnych form kształcenia podyplomowego, nadać kwalifikację terapeuta komunikacji językowej lub działając w identyczny sposób np. kwalifikację specjalista rewalidacji dzieci i młodzieży z autystycznego spektrum, pedagog socjoterapii szkolnej, koordynator edukacji włączającej?

7. Czy zapisy danego rozporządzenia de facto mają służyć uzupełnieniu braków kadrowych, z którymi boryka się aktualnie resort oświaty i wprowadzić do zawodu drogą poboczną osoby, które jakieś przygotowanie posiadają, ale nie jest to przygotowanie w konkretnym zakresie uzyskane drogą formalnie istniejącą i obecną na poziomie szkolnictwa wyższego?

8. Czy w przypadku szkolnictwa wyższego na uczelnie wyższe, instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk i instytuty badawcze zostanie przeniesiona odpowiedzialność za wprowadzenie nowych kwalifikacji wolnorynkowych lub sektorowych w oparciu o przygotowane przez zespoły ekspertów wymagania zapisane w formie tabelarycznej na podstawie pozbieranych z różnych źródeł efektów kształcenia, które zatem będą wprowadzone do PRK?

Opisana wyżej sytuacja wydaje się poważna z uwagi na jakość edukacji dzieci i młodzieży, ich odpowiednie oraz odpowiedzialne przygotowanie do autonomicznego i

samodzielnego życia w dorosłości, jakość kadry nauczycieli, nauczycieli specjalistów z nimi pracujących oraz dobro przyszłych pokoleń i państwa polskiego.

Przewodnicząca
Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN

Prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska

Członkinie i Członkowie Sekcji Pedagogiki Specjalnej KNP PAN:

prof. dr hab. Marzenna Zaorska – przewodnicząca
prof. dr hab. Zenon Gajdzica – z-ca przewodniczącej
prof. dr hab. Andrzej Twardowski
dr hab., prof. UJK Krystyna Barłóg
dr hab., prof. UMCS Stanisława Byra
dr hab., prof. UZ Zdzisława Janiszewska-Nieścioruk
dr hab., prof. ASP Ewa M. Kulesza
dr hab., prof. APS Barbara Marcinkowska
dr hab., prof. UJK Katarzyna Parys
dr hab., prof. USz Irena Ramik-Mażewska